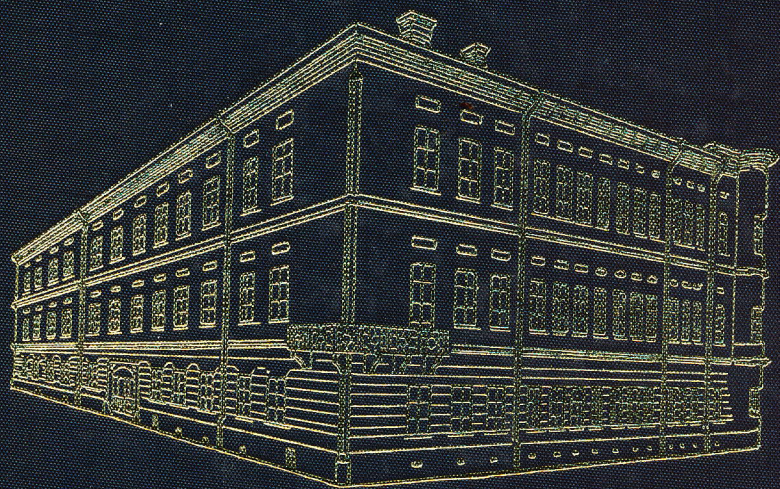

ACTA MVSEI NAPOCENSIS

X

1973

ACTA
MVSEI NAPOCENSIS
X

COMITETUL DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ AL JUDEȚULUI CLUJ
MUZEUL DE ISTORIE AL TRANSILVANIEI
CLUJ

ACTA MVSEI NAPOCENSIS

X

COMITETUL DE REDACȚIE

Acad. prof. C. DAICOVICIU

(redactor responsabil);

P. BUNTA

doctor în istorie (secretar de redacție);

H. DAICOVICIU

doctor în istorie;

ȘT. FERENCZI

doctor în istorie;

Conf. I. KOVÁCS

doctor în istorie;

I. MITROFAN

FR. PAP

(secretar adjunct de redacție);

Prof. ȘT. PASCU

doctor-docent în științe istorice, membru corespondent al
Acad. R. S. România (redactor responsabil adjunct);

G. A. PROTOPOPESCU

doctor în istorie;

L. VAJDA

doctor în istorie;

N. VLASSA

„ACTA MVSEI NAPOCENSIS“

Anuarul Muzeului de istorie al
Transilvaniei.

Orice corespondență se va adresa: Mu-
zeul de istorie al Transilvaniei Cluj,
str. Emil Isac nr. 2
Tel. 2 26 77

„ACTA MVSEI NAPOCENSIS“

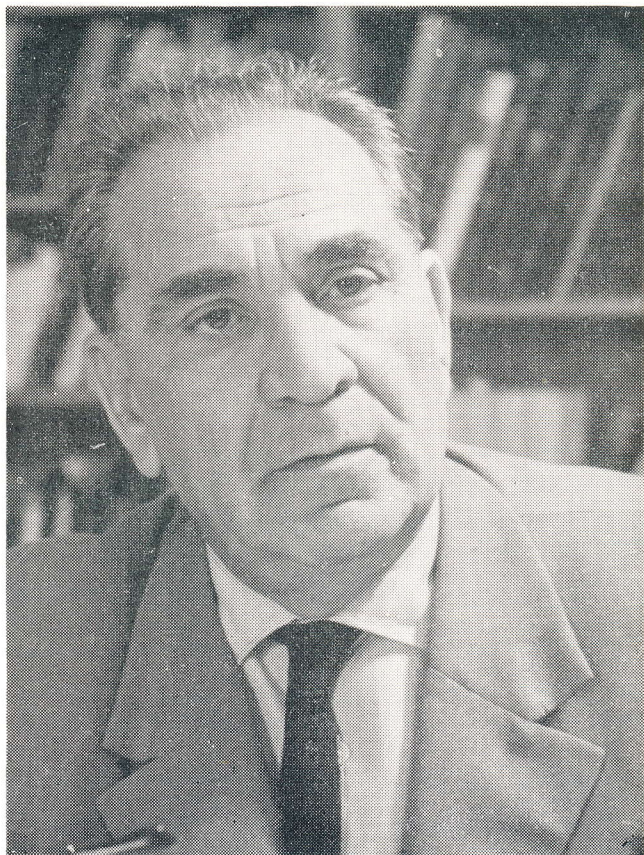
Annuaire du Musée d'Histoire de
Transylvanie.

Toute correspondance sera envoyée à
l'adresse:

Muzeul de istorie al Transilvaniei Cluj,
str. Emil Isac nr. 2 (România)

Desenele de S. BALASKÓ și E. SZILÁGYI

Fotografiile de I. HORVÁTH

1898—1973

MEMORIAE AETERNAE
ILLVSTRISSIMI ET SPECTATISSIMI VIRI
CONSTANTIN DAICOVICIU
RERVUM GESTARVM DACORVM ET ROMANORVM
INVESTIGATORIS MVSEI NAPOCENSIS CONDITORIS
MAGISTRI DOCTISSIMI
DISCIPVLI SODALES

CUPRINS

SOMMAIRE — СОДЕРЖАНИЕ — INHALT — CONTENTS

CONSTANTIN DAICOVICIU

IN MEMORIAM

STUDII ȘI MATERIALE

N. VLASSA, Săpăturile arheologice de la Coldău (jud. Bistrița-Năsăud)	11
<i>Die archäologischen Grabungen in Coldău (Bez. Bistrița-Năsăud)</i>	21
ION HORĂȚIU CRIȘAN, Descoperiri celtice de la Cluj, Peșelca și Șeica Mică	39
<i>Keltische Funde von Cluj, Peșelca und Șeica Mică.</i>	54
HADRIAN DAICOVICIU — ION GLODARIU — ION PISO, Un complex de construcții în terase din așezarea dacică de la Fețele Albe.	65
<i>Un complexe de constructions en terrasses de l'habitat dace de Fețele Albe</i>	77
NICOLAE LASCU, Ovidiu despre agricultura Dobrogei antice . . .	97
<i>Ovide sur l'agriculture de l'antique Dobroudja.</i>	106
DORIN ALICU, Turnuri de porți la castrele romane din Dacia . . .	107
<i>Tortürme der Römerlager in Dazien.</i>	122
IOAN MITROFAN, <i>Villae rusticae</i> în Dacia Superioară (I)	127
<i>Villae rusticae en Dacie Supérieure (I)</i>	150
SILVIU SANIE, Onomastica orientală din Dacia romană (II) . . .	151
<i>L'onomastique orientale en Dacie romaine (II)</i>	169
MIHAI BĂRBULESCU, MARCVS AVRELIVS APOLLINARIS PROCVRATOR AVGVSTI DACIAE POROLISSENSIS	171
<i>MARCVS AVRELIVS APOLLINARIS PROCVRATOR AVGVSTI DACIAE POROLISSENSIS</i>	179
IUDITA WINKLER — CONST. BĂLOI, Circulația monetară în așezările antice de pe teritoriul comunei Orlea.	181
<i>Der Münzumlauף in den antiken Niederlassungen auf dem Gemeindegebiet von Orlea</i>	209

FRANCISC PAP — VIORICA POP, Mese sculptate în colecția Muzeului de istorie al Transilvaniei	213
<i>Des tables sculptées dans la collection du Musée d'histoire de la Transylvanie</i>	229
MAGDALENA BUNTA, „Comuna” anabaptistă de la Vințul de Jos în sec. XVII. Structura ei internă. Ideologia ei	231
<i>Die Wiedertäufergemeinde von Vințul de Jos im 17. Jh. Ihr innerer Aufbau. Ihre Geisteswelt.</i>	248
EVA CRIȘAN, Prima „Taxa pharmaceutica” (listă de prețuri farmaceutice) din Transilvania	255
<i>Die erste „Taxa pharmaceutica” (Preisliste für Apotheken) in Siebenbürgen</i>	269
LIVIU BOTEZAN, Slujba iobăgească din Transilvania în perioada 1785—1820.	271
<i>Die Dienstleistung der hörigen Bauern in Siebenbürgen im Zeitraum 1785—1820</i>	284
AL. NEAMȚU, Prima mașină cu aburi pe teritoriul patriei noastre (1838)	287
<i>Die erste Dampfmaschine auf dem Gebiet unseres Landes (1838)</i>	303
GEORGE PROTOPOEȘCU, Unele considerații privind arta militară a lui Avram Iancu	305
<i>Einige Betrachtungen zur Kriegskunst des Avram Iancu</i>	311
G. CIPĂIANU, Ziarul „Albina” (1866—1876); apariție, colaboratori, orientare generală	313
<i>Le journal „Albina” (1866—1876); apparition, collaborateurs, orientation générale.</i>	329
LUDOVIC VAJDA, Mineritul carbonifer în Banat între anii 1867 și 1900.	331
<i>Der Kohlenbergbau im Banat in den Jahren 1867—1900</i>	350
D. TUȚU, Aspecte ale politicii externe a României în anii 1919—1933	351
<i>Aspekte der rumänischen Aussenpolitik zwischen 1919—1933</i>	371
DUMITRU SUCIU, Aspecte din activitatea și gândirea politică a lui Ioan Suciu	373
<i>Aspects de l'activité et la pensée politique de Ioan Suciu.</i>	387
EUGENIA GLODARIU — NICOLAE CORDOȘ, Reuniunea sodalilor români din Cluj	389
<i>Die Vereinigung der rumänischen Sodalen in Cluj.</i>	408
GHEORGHE I. BODEA, Lupta curenților opoziționiste în sânul Partidului Maghiar din România pentru întărirea unității frățești a oamenilor muncii (1918—1928).	409
<i>Der Kampf der ersten oppositionellen Strömungen in der Magyarischen Partei Rumäniens um Erstarkung der brüderlichen Einigkeit der Arbeiter (1918-1928)</i>	430
PETRU BUNTA, Unele probleme privind muzeologia istorică	433
<i>Einige Probleme der historischen Museumskunde</i>	450

NOTE, DISCUȚII, RECENZII

GH. LAZAROVICI — ION STRATAN, Așezarea neolitică de la Homojdia (jud. Timiș)	455
<i>Die neolithische Ansiedlung von Homojdia (Bez. Timiș)</i>	464
D. RADU — N. MOIȘ, Așezarea neolitică de la Călata (jud. Cluj)	465
<i>L'habitat néolithique de Călata (dép. de Cluj)</i>	468
D. IGNAT, Contribuții la cunoașterea neoliticului din Bihor	477
<i>Beiträge zur Kenntnis des Neolithikums in Bihor</i>	482
TUDOR SOROCEANU, Descoperirile din epoca bronzului de la Obreja (jud. Alba)	493
<i>Die bronzezeitlichen Funde von Obreja (Bez. Alba)</i>	500
V. PEPELEA, Depozitul de bronzuri de la Cetatea de Baltă	517
<i>Der Bronzedeptfund von Cetatea de Baltă</i>	519
VALENTIN VASILIEV, Despre cuțitașele curbe din Hallstatt-ul târziu	523
<i>Über die krummen Messerchen in der Späthallstattzeit</i>	526
CONSTANTIN SCARLAT, Portul antic <i>Callatis</i> . Cercetări de arheologie submarină	529
<i>Le port antique de Callatis. Recherches d'archéologie sous-marine</i>	540
EUGEN STOICOVICI — FLORICA STOICOVICI, Compoziția argintului din obiectele de podoabă dacice	541
<i>Die Zusammensetzung des Silbers der dakischen Schmuckgegenstände</i>	543
ȘT. FERENCZI, Contribuții la problema <i>limesului</i> de vest al Daciei (partea a II-a/2). Raport asupra unor cercetări pe teren efectuate între anii 1947—1957 și în 1966	545
<i>Beiträge zur Frage des West-Limes von Dazien (Teil II/2). Bericht über die, zwischen 1947—1957 und 1966 durchgeführten Geländeuntersuchungen</i>	567
N. GUDEA, O locuință rustică din epoca romană la Gornea	569
<i>Ein römerzeitliches Landhaus in Gornea</i>	592
CONSTANTIN POP, Din nou despre reprezentările dionysiace în Dacia	595
<i>Once again about the Dionysian Representations in Dacia</i>	603
ȘT. DĂNILĂ, Un medalion funerar roman de la Ilișua (jud. Bistrița-Năsăud)	605
<i>Un médaillon funéraire romain de Ilișua (dép. de Bistrița-Năsăud)</i>	609
C. DAICOVICIU, <i>Corrigenda</i>	611
S. JAKÓ, Date privitoare la cercetările arheologice de la Grădiștea Muncelului în anii 1803—1804 (IV)	615
<i>Dates concernant les recherches archéologiques à Grădiștea Muncelului en 1803—1804 (IV)</i>	

IOANA HICA — MIHAI BLĂJAN, Un cimitir de incineratie din sec. VIII la Turdaş (jud. Alba)	641
<i>Un cimetière à incinération du VIIIe siècle à Turdaş (dépt. Alba)</i>	652
ANA MARIA CIPĂIANU, Din istoricul orfevrăriei transilvănene. Acele de păr din tezaurul de la Huedin	653
<i>Regardant l'histoire de l'orfèvrerie transylvaine. Les épingles à cheveux provenant du trésor de Huedin</i>	663
PAUL, GYULAI, Inventarul cetăţii Oradea la 1632.	665
<i>Das Inventar der Festung Oradea von 1632.</i>	673
MARIUS PORUMB, Zugravii iconostasului bisericii Sfântul Nicolae din Hunedoara	677
<i>Die Ikonostas-Maler der Hl. Nikolauskirche in Hunedoara</i>	694
AT. POPA, Caracteristicile stilistice ale bisericilor de lemn din Transilvania	695
<i>Stileigentümlichkeiten der siebenbürgischen Holzkirchen</i>	705
M. ROŞCA—ROSEN, Conscriptiile comunei Cupşeni din anii 1785—1786 şi 1820	715
<i>Die Konskriptionen der Gemeinde Cupşeni in den Jahren 1785—1786 und 1820</i>	726
I. KOVÁCS, Din problema relaţiilor revoluţionarilor maghiari cu Avram Iancu	727
<i>Über die Beziehungen der ungarischen Revolutionäre zu Avram Iancu.</i>	733
MARIA MIREL, Obiecte legate de revoluţia din 1848 în colecţia Muzeului de istorie al Transilvaniei	735
<i>Gegenstände aus der Zeit der Revolution von 1848 in der Sammlung des Historischen Museums Transsilvaniens</i>	753
ŁUDOVIC BÁTHORY, Luptele revendicative şi mişcarea sindicală a minerilor din Banat între anii 1918—1921	755
<i>Die Forderungen und die Gewerkschaftsbewegung der Bergarbeiter des Banats zwischen 1918—1921.</i>	767
MARCEL, ŞTIRBAN, Proiecte de organizare a învăţământului agricol elementar din Transilvania în anii 1919—1921	769
<i>Entwürfe zur Organisation des landwirtschaftlichen Grundschulunterrichtes in Siebenbürgen 1919—1921</i>	778
ST. POPESCU — N. JOSAN, Muzeul de istorie din Blaj	781
<i>Das Geschichtsmuseum von Blaj</i>	789
SILVIU SANIE, Robert du Mesnil du Buisson, <i>Études sur les dieux phéniciens hérités par l'Empire romain</i>	793
ŞT. FERENCZI, Edit B. Thomas, <i>Helme. Schilde. Dolche.</i>	795
* * * László Ferenc (1873—1925). In memoriam	797
PRESCURTĂRI BIBLIOGRAFICE — ABRÉVIATIONS BIBLIOGRAPHIQUES.	799